

norway
grants

**INSTYTUT METEOROLOGII
I GOSPODARKI WODNEJ**

**INSTITUTE OF METEOROLOGY
AND WATER MANAGEMENT**

TYTUŁ :

**Norweski Mechanizm Finansowy - Projekt PL0456
„Zagrożenia powodziowe powstałe w wyniku katastrof
budowli piętrzących”**

AUTOR:

Andrzej WITA

DATA:

15.06.2010

Zagrożenia powodziowe powstałe w wyniku katastrof budowli piętrzących

Podstawowe dane projektu

Projekt PL0456:

„Zagrożenia powodziowe powstałe w wyniku katastrof budowli piętrzących”

Finansowanie:

Norweski Mechanizm Finansowy

Beneficjent:

RZGW w Krakowie

Partner:

IMGW w Warszawie

Termin realizacji:

15 lipca 2009 r. – 30 kwietnia 2011 r.

Zagrożenia powodziowe powstałe w wyniku katastrof budowli piętrzących

Geneza projektu

- Polska jest krajem stosunkowo ubogim w zasoby wody słodkiej;
- Zbiorniki retencyjne to zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych oraz ochrona przeciwpowodziowa ale również zagrożenie dla obszaru w dolinie rzeki poniżej zapory;
- Dla bezpieczeństwa ważne jest określenie zasięgu oraz dynamiki fali powodziowej powstałej w wyniku nagłego opróżnienia zbiornika (katastrofy);
- Każda budowla piętrząca I i II klasy winna mieć określone strefy zagrożenia, wysokość fali powodziowej i czas przemieszczania się w dolinie rzeki za pomocą modeli matematycznych wykorzystujących numeryczne modele terenu i współpracujących z systemami informacji przestrzennej.

Zagrożenia powodziowe powstałe w wyniku katastrof budowli piętrzących

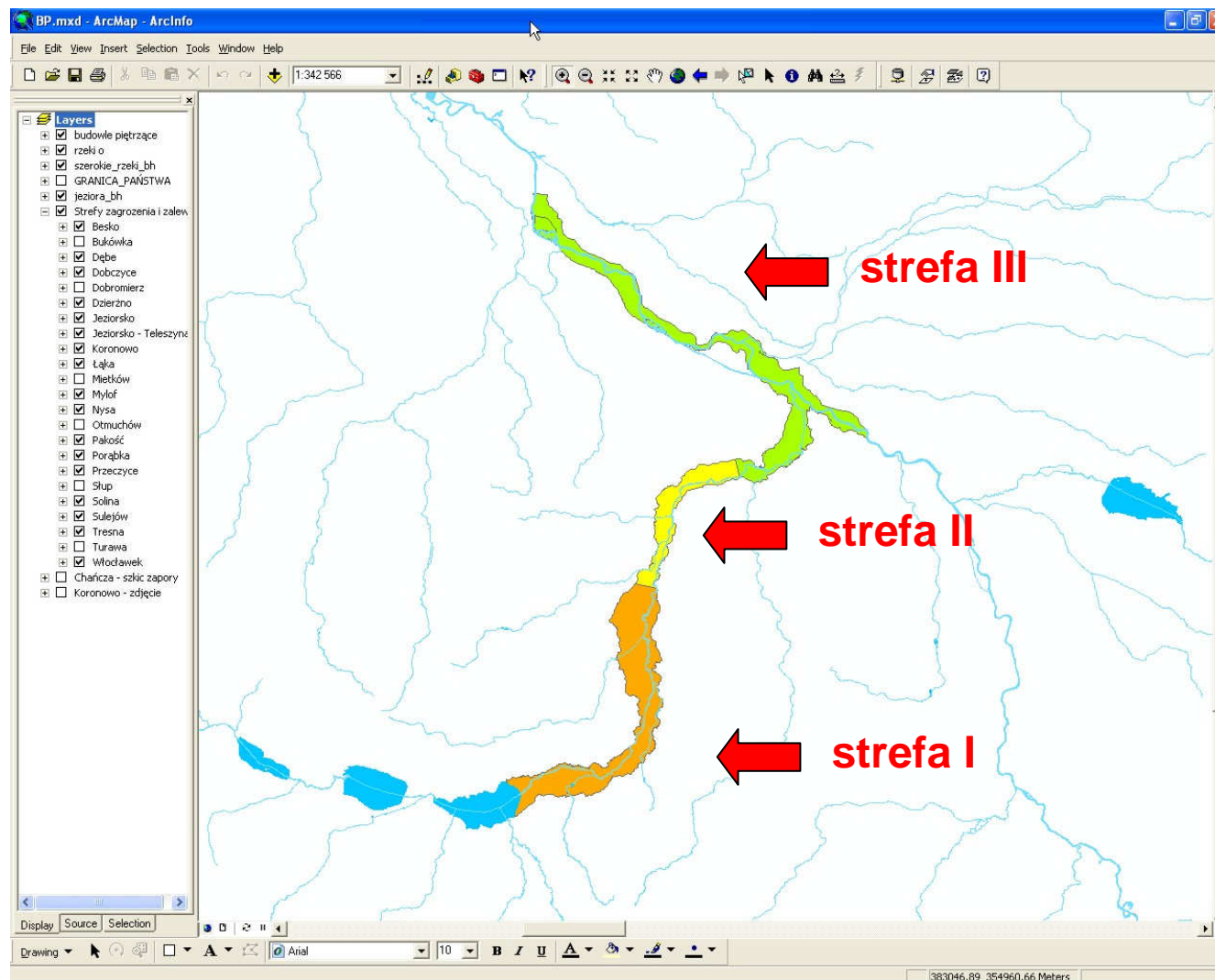
Strefy zagrożenia (1)

- W zarządzeniu Nr 135 Ministra Rolnictwa z dnia 20 grudnia 1979 r. w pkt. 3.1 jest mowa o określeniu na mapie „...stref zagrożonych falą powstałą na skutek awarii ...” oraz „...prędkości i wysokości fali oraz czasu dotarcia jej do określonych miejsc ...”;
- **Strefa 1** - fala czołowa dociera do krańca strefy w ciągu 15 minut,
- **Strefa 2** - fala czołowa dociera do krańca strefy w ciągu 60 minut
- **Strefa 3** - fala czołowa do strefy w czasie powyżej 60 a granica strefy kończy się w miejscu gdzie fala awaryjna przechodzi w obszar wód powodziowych.

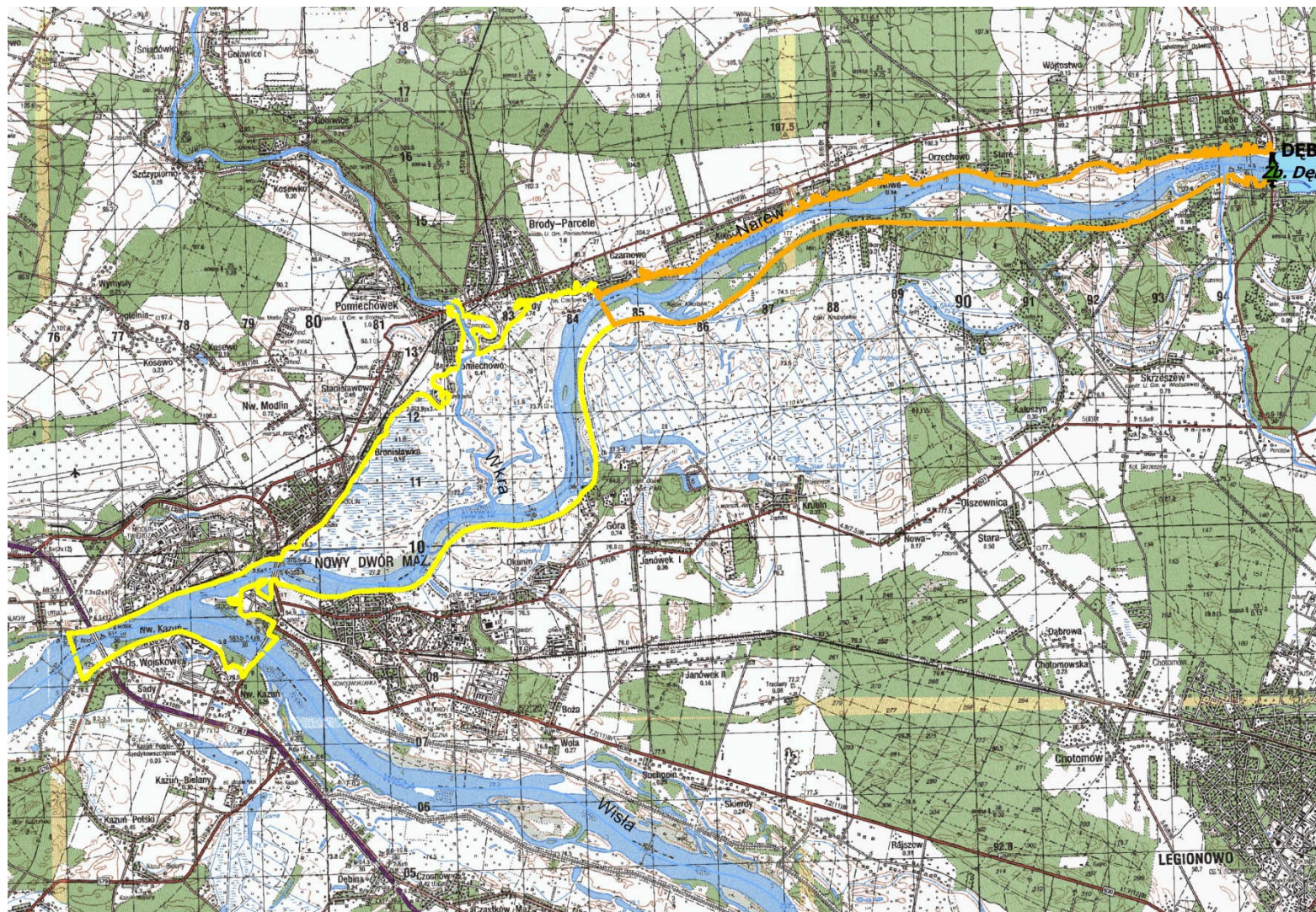
Zagrożenia powodziowe powstałe w wyniku katastrof budowli piętrzących

Strefy zagrożenia - Nysa

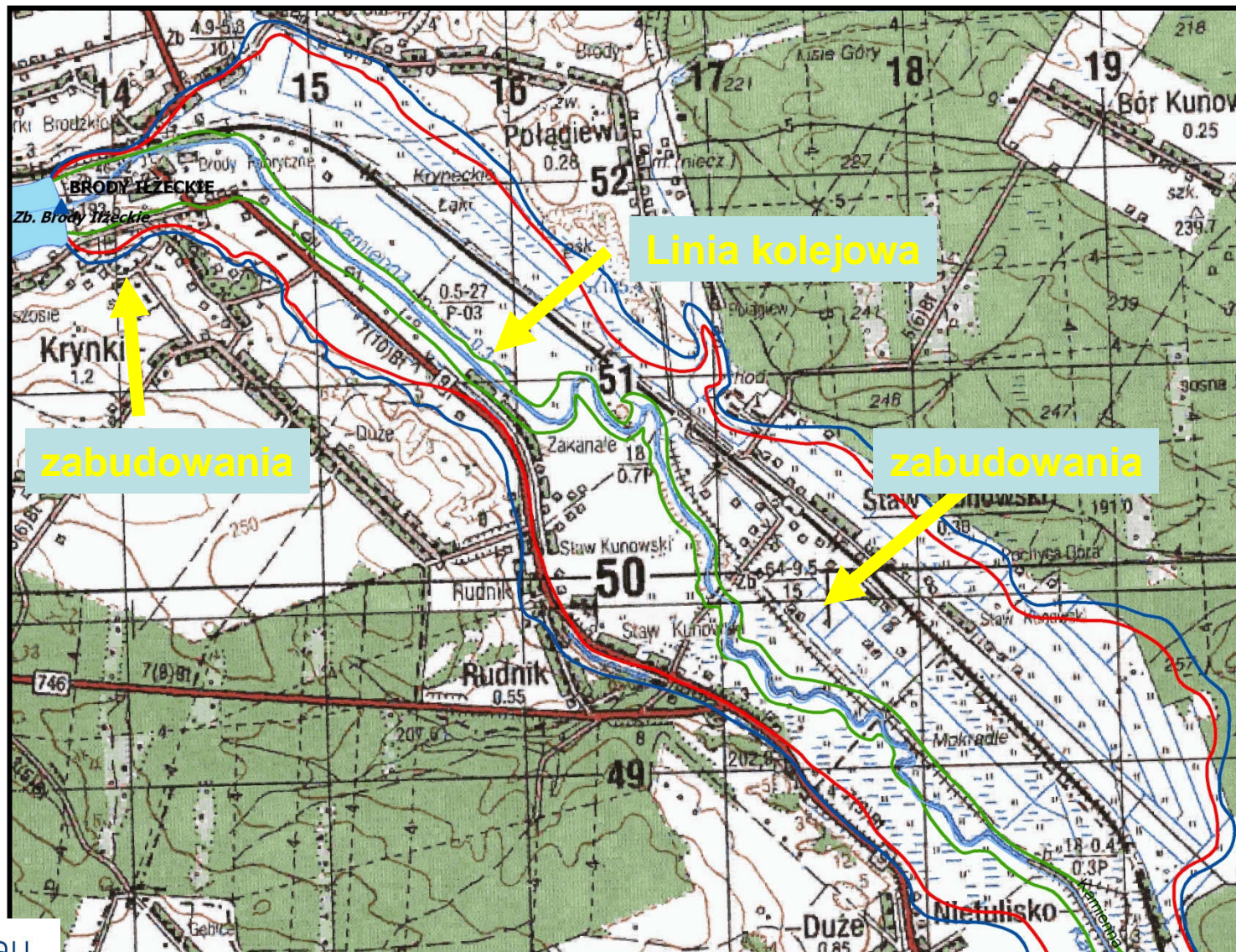
Zagrożenia powodziowe powstałe w wyniku katastrof budowli piętrzących

Strefy zagrożenia - Dębe

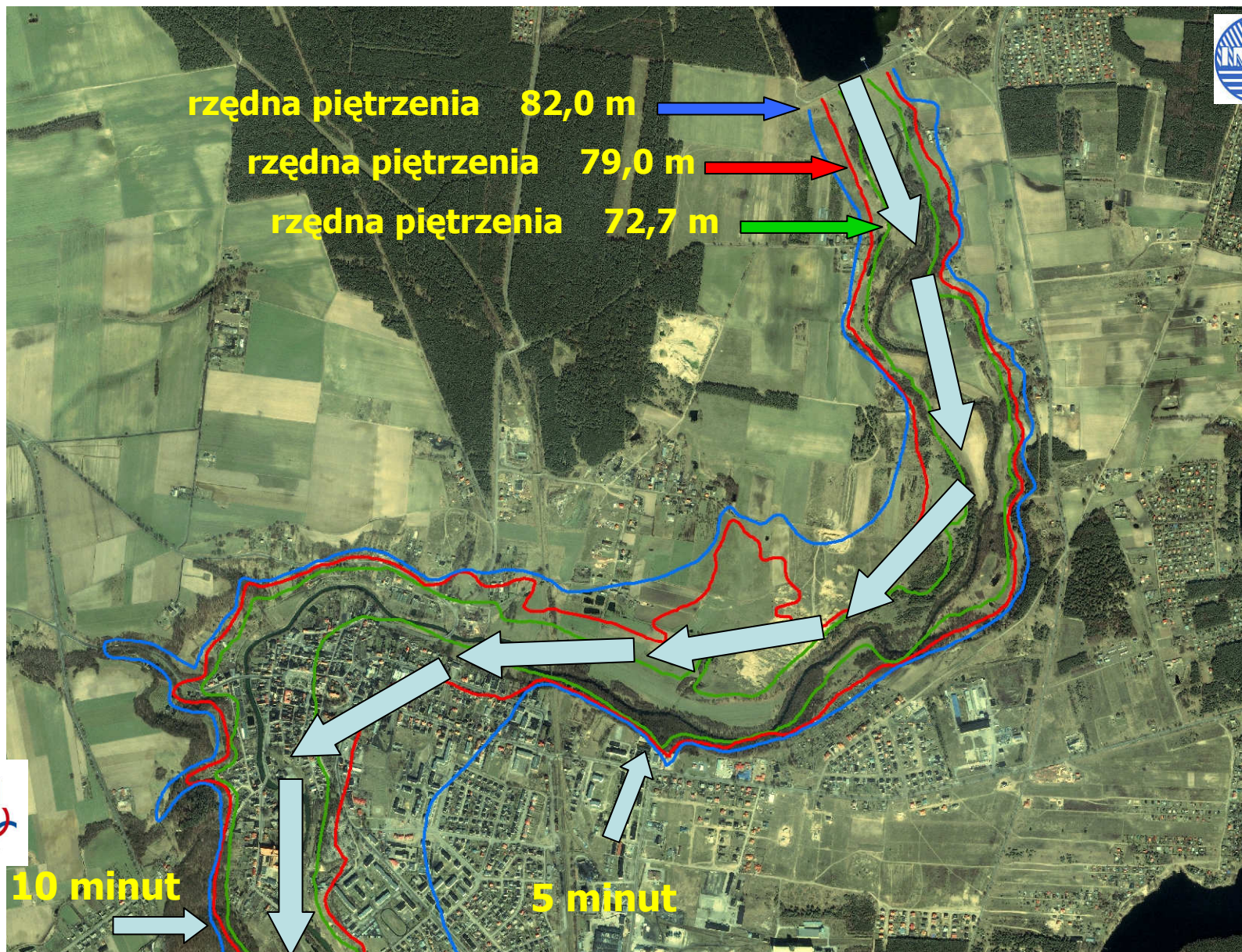
Zagrożenia powodziowe powstałe w wyniku katastrof budowli piętrzących

Strefy zalewu – Brody Iłżeckie

Zagrożenia powodziowe powstałe w wyniku katastrof budowli piętrzących

Strefy zalewu - Koronowo

Zagrożenia powodziowe powstałe w wyniku katastrof budowli piętrzących

Założenia projektu

- Analiza stref zagrożenia dla kilkudziesięciu zapór wykazała, że niezbędna jest ich weryfikacja za pomocą nowoczesnych metod obliczeniowych.
- W ramach projektu zostanie opracowana metodyka prognozowania rozprzestrzeniania się fali powodziowej w wyniku ewentualnej katastrofy zapory.
- Przewiduje się wykorzystanie najnowszych modeli matematycznych wykorzystujących numeryczne modele terenu i współpracujących z systemami informacji przestrzennej.
- Dla dwóch zbiorników Besko (zapora betonowa) i Hańcza (zapora ziemna) zastosowaną opracowane scenariusze ewentualnych katastrof oraz prognozy rozwoju sytuacji powodziowej w dolinie poniżej zapory.
- Zdobyte podczas realizacji projektu doświadczenie zostanie wykorzystane przy wykonywaniu prognoz i analiz zagrożenia powodziowego spowodowanego katastrofą innych zapór w Polsce.

Zagrożenia powodziowe powstałe w wyniku katastrof budowli piętrzących

Działanie 1. Przegląd i zakup modeli matematycznych

Poddziałanie 1.1 Analiza dostępności i możliwości modeli matematycznych - wybór modelu

Przegląd i zapoznanie się ze stosowanymi na świecie rozwiązaniami dotyczącymi modelowania matematycznego awarii i katastrof zapór oraz analizy skutków tych zjawisk w dolinie rzecznej poniżej zapory

Wybór narzędzia umożliwiającego opracowanie scenariuszy katastrof dla zapory betonowej zbiornika wodnego Besko oraz zapory ziemnej zbiornika wodnego Chańcza.

Sporządzenie specyfikacji do postępowania przetargowego na zakup oprogramowania i przeprowadzenie szkolenia.

Zagrożenia powodziowe powstałe w wyniku katastrof budowli piętrzących

Działanie 1. Przegląd i zakup modeli matematycznych

Poddziałanie 1.2 Zakup modelu w drodze przetargu (w tym szkolenia)

W oparciu o wybór dokonany w poddziałaniu 1.1 przeprowadzenie postępowanie przetargowe na dostawę narzędzi do modelowania matematycznego (4 licencje, po 2-ie dla każdego z partnerów) oraz przeprowadzenie szkolenia.

Przeprowadzenie przetargu nieograniczonego, nadzór nad jego przebiegiem oraz odbiór końcowy.

Przeprowadzenie przez dostawcę modelu szkolenia obsługi modelu dla 6 osób (po 3 z RZGW w Krakowie i IMGW).

Zagrożenia powodziowe powstałe w wyniku katastrof budowli piętrzących

Działanie 2. Przygotowanie i zakup Numerycznego Modelu Terenu (NMT)

Poddziałanie 2.1 Dostosowanie istniejącego NMT wykonanego metodą fotogrametryczną do formatu wymaganego przez model.

Przekształcenie dostępnego NMT wykonanym metodą fotogrametryczną (średni błąd kwadratowy dla tego modelu waha się w granicach 0,5-0,8m) obu dolin poniżej wybranych zapór do potrzeb modelowania.

Poddziałanie 2.2 Analiza dostępnych metod, opracowanie specyfikacji dla zlecenia wykonania NMT metodą skaningu laserowego.

Znacznie lepszą jakość NMT przy zastosowaniu metody skaningu laserowego (średni błąd kwadratowy w granicach 5-20 cm);

Analiza dostępnych metod oraz wybranie najlepszej z nich dla potrzeb przedmiotowego projektu.

Specyfikacja do postępowania przetargowego na opracowanie NMT metodą skaningu laserowego dla doliny poniżej zbiornika wodnego Chańcza.

Zagrożenia powodziowe powstałe w wyniku katastrof budowli piętrzących

Działanie 2. Przygotowanie i zakup Numerycznego Modelu Terenu (NMT)

Poddziałanie 2.3 Zlecenie wykonania NMT metodą skaningu laserowego w drodze przetargu

Przeprowadzenie postępowania przetargowego na opracowanie numerycznego modelu terenu metodą skaningu laserowego w oparciu o wybór dokonany w poddziałaniu 2.2

Poddziałanie 2.4 Dostosowanie NMT wykonanego metodą skaningu laserowego do formatu wymaganego przez model

Dostosowanie zakupionego w ramach przetargu nieograniczonego NMT do specyficznych wymagań zakupionego modelu matematycznego.

Zagrożenia powodziowe powstałe w wyniku katastrof budowli piętrzących

Działanie 3. Stworzenie scenariuszy katastrof zapór w tym wykonanie obliczeń modelowych.

Poddziałanie 3.1 Opracowanie scenariuszy katastrof dla zapory ziemnej i betonowej

Opracowanie najbardziej prawdopodobnych scenariuszy katastrofy zapory.

Uwzględnienie rodzaju budowli (ziemna, betonowa), rodzaju podłoża (aluwia, flisz, itp.) i wysokości piętrzenia - różny przebieg katastrofy, inna wysokość fali powodziowej i szybkość opróżniania zbiornika itp.

Korelacja z podziałaniem 1.1 (wybór modelu)

Poddziałanie 3.2 Budowa modeli dla obu zapór oraz dolin poniżej

Budowa modeli hydraulicznych obejmujących zaporę betonową Besko i zaporę ziemną Chańcza oraz odcinki koryt i dolin rzecznych poniżej tych zapór.

Implementacja NMT uzyskanego w drodze skaningu laserowego i opracowanego metodą fotogrametryczną;

Odwzorowanie geometrii i struktury zapór oraz odwzorowania kształtów dolin rzecznych na odcinku poniżej zapór do potrzeb zakupionego oprogramowania.

Zagrożenia powodziowe powstałe w wyniku katastrof budowli piętrzących

Działanie 3. Stworzenie scenariuszy katastrof zapór w tym wykonanie obliczeń modelowych.

Poddziałanie 3.3 Wykonanie obliczeń modelowych (katastrofa zapory oraz transformacja fali)

Komputerowa symulacja katastrofy zapory (ziemnej i betonowej)

Wyznaczenie terenów zalewowych w zależności od opracowanych w poddziałaniu 3.1 scenariuszy przebiegu katastrofy.

Poddziałanie 3.4 Konsultacje procesu tworzenia modelu i obliczeń z międzynarodowymi ekspertami

Zapewnienie wysokiej jakości opracowania modelu matematycznego warunkującego właściwe wyniki projektu - na etapie budowy modelu oraz wykonywania obliczeń, skorzystanie z usług konsultanckich dwóch międzynarodowych ekspertów;

Zakres konsultacji:

- budowa modeli matematycznych związanych z awariami i katastrofami obiektów hydrotechnicznych;
- transformacja fal wezbraniowych w dolinie rzecznej.

Zagrożenia powodziowe powstałe w wyniku katastrof budowli piętrzących

Działanie 4. Opracowanie wyników.

4.1 Analizy przestrzenne

Ilościowe i przestrzenne określenie zagrożeń dla infrastruktury w dolinie rzecznej poniżej przekroju zaporowego dla założonych scenariuszy awarii zapory.

Analiza wykonana w oparciu o wyniki obliczeń zasięgu fali powodziowej powstałej w skutek katastrofy zapory oraz zinwentaryzowanej w dolinie zabudowy w zasięgu oddziaływania fali.

4.2 Metodyka analizy zagrożeń

Opracowanie metodyki analizy zagrożeń związanych ze skutkami awarii zapór. (ogólne wskazówki i zalecenia dotyczące analizy zagrożeń spowodowanych katastrofą zapory ziemnej i betonowej, procedury pozyskania danych, formaty danych wejściowych, procedury budowy modelu hydraulicznego i symulacji katastrofy, wyznaczenia stref zalewowych oraz oceny zagrożenia dla terenów położonych poniżej zapory.

4.3 Wykonanie opracowania końcowego

Efekty projektu zostaną przekazane jednostkom administracji rządowej i samorządowej znajdujących się w zasięgu oddziaływania obu zbiorników: 37 gmin, 11 powiatów, 2 województwa (razem 50 jednostek).

Zagrożenia powodziowe powstałe w wyniku katastrof budowli piętrzących

Aktualne zaawansowanie projektu.

Działanie 1. Przegląd i zakup modeli matematycznych.

Poddziałanie 1.1 Analiza dostępności i możliwości modeli matematycznych - wybór modelu

Poddziałanie 1.2 Zakup modelu w drodze przetargu (w tym szkolenia)

Działanie 2. Przygotowanie i zakup Numerycznego Modelu Terenu (NMT).

Poddziałanie 2.1 Dostosowanie istniejącego NMT wykonanego metodą fotogrametryczną do formatu wymaganego przez model.

Poddziałanie 2.2 Analiza dostępnych metod, opracowanie specyfikacji dla zlecenia wykonania NMT metodą skaningu laserowego.

Poddziałanie 2.3 Zlecenie wykonania NMT metodą skaningu laserowego w drodze przetargu

Poddziałanie 2.4 Dostosowanie NMT wykonanego metodą skaningu

Zagrożenia powodziowe powstałe w wyniku katastrof budowli piętrzących

Aktualne zaawansowanie projektu.

Działanie 3. Stworzenie scenariuszy katastrof zapór w tym wykonanie obliczeń modelowych.

Poddziałanie 3.1 Opracowanie scenariuszy katastrof dla zapory ziemnej i betonowej

Poddziałanie 3.2 Budowa modeli dla obu zapór oraz dolin poniżej

Poddziałanie 3.3 Wykonanie obliczeń modelowych (katastrofa zapory oraz transformacja fali)

Poddziałanie 3.4 Konsultacje procesu tworzenia modelu i obliczeń z międzynarodowymi ekspertami

Działanie 4. Opracowanie wyników.

Poddziałanie 4.1 Analizy przestrzenne

Poddziałanie 4.2 Metodyka analizy zagrożeń

Poddziałanie 4.3 Wykonanie opracowania końcowego

Zagrożenia powodziowe powstałe w wyniku katastrof budowli piętrzących

Podsumowanie

- W ramach projektu zostanie opracowana metodyka prognozowania rozprzestrzeniania się fali powodziowej w wyniku ewentualnej katastrofy zapory;
- Przewiduje się zakup i zastosowanie najnowszych modeli matematycznych wykorzystujących numeryczne modele terenu i współpracujących z systemami informacji przestrzennej;
- Dla zapór Besko (betonowa) i Chańcza (ziemna) zostaną opracowane scenariusze ewentualnych katastrof oraz prognozy rozwoju sytuacji powodziowej w dolinie poniżej zapory.
- Doświadczenie zespołu zostaną wykorzystane przy wykonywaniu prognoz i analiz zagrożenia powodziowego spowodowanego katastrofą innych zapór w Polsce.

Zagrożenia powodziowe powstałe w wyniku katastrof budowli piętrzących

Podsumowanie

- Wyniki Projektu zostaną udostępnione właściwym jednostkom administracji rządowej i samorządowej oraz strukturom zarządzania kryzysowego,
- Możliwe będzie określenie czasu niezbędnego do podjęcia działań przez służby zobowiązane do ochrony i ewakuacji ludności oraz dobytku z terenów narażonych na skutki katastrofy.
- Wykonane prace będą mogły być wykorzystane przy sporządzaniu projektów planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zabudowy zarówno szczebla wojewódzkiego jak i gminnego.
- Rezultaty prac objętych Projektem przyczynią się do poprawy bezpieczeństwa terenów położonych poniżej budowli piętrzących wodę.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ